

A Budakeszi Kultúra Alapítvány laudációja dr. Kőrösiné Merkl Hildától*

„Minden, ami a hazafiakat összegyűjti, még ha a legcsekélyebb ok lenne is, hasznos és jó, számtalan áldott következménnyel.”

(Széchenyi I.: Napló)

2004. december 5-én Magyarország az eredményes ellenpropaganda hatására, nemet mondott a határainkon túl élő magyar testvéreinkre, talán sohasem gyógyuló sebet ejtve rajtuk a kettős állampolgárság megtagadásával. Aki e gyászos nap arra járt, fájó szívvel és szégyenkezve volt kénytelen tudomásul venni az ottaniak jogos keserűségét.

Ezt tapasztalta a Budakeszi Kultúra Alapítvány néhány tagja is, akik Erdélyben járva megfogadták, hogy a vigasztaló szavak helyett, tettekkel bizonyítják összetartozásunkat.

A tevékenysége kezdetén képeslapokkal, helytörténeti naptárak összeállításával, sokakat megmozgató fotó, képzőművészeti, irodalmi és történelmi tárgyú pályázatok kiírásával és bonyolításával foglalkozó alapítvány legnagyobb vállalkozása 2008-ban, a Budapesttől mintegy ezer kilométerre, a történelmi Magyarország határán, az erdélyi Gyimesi-szorosban, a Rákóczi-vár lábánál álló, 30-as számú Őrház, a Magyar Királyi Államvasutak legkeletibb őrházának felújítása volt.

A merész gondolat megszületésétől az Őrház felszenteléséig hatalmas munkát végeztek. A helyiek bizalmának és együttműködésének megnyerése, a saját anyagi áldozatuk mellett szükséges anyagi források biztosítása, sok küzdelembe került. A több mint kétszáz magyarországi adományozó meggyőzése a lelkesítő médiakommunikáció segítségével azonban eredményt hozott. Néhány, a kultúrának és a történelmi igazságnak elkötelezett, nemzetben gondolkodó, lelkes budakeszi polgár törekvése országos ügyévé vált.

A kora tavasszal kezdődött munkák a gyimesbükki önkormányzattal közösen, április végére befejeződtek. A csíksomlyói búcsú másnapján, május 11-én, Pünkösöd vasárnapján, közel húszeszeres tömeg osztozott a helyszínen, és ezrek a TV képernyők előtt az őrház felavatásának örömeiben. Hogyan? Az ünnepségre Budapestről ötszáz utassal akkor először indult útjára, az ipartörténeti érdekességként számon tartott és felújított 017-es számú magyar címeres Nohab-mozdony. Miután a vonat begördült az ünnepség helyszínére a helybéliek közül valaki odament a mozdony vezetőjéhez és annyit mondott: „Uram, elkéstek.” De hiszen mi percnyi pontossággal érkeztünk!- hangzott a meglepett mozdonyvezető válasza.” Nem uram, hatvannégy évet késtek.”

A felújított őrház azóta zarándokhelyévé vált. A helybéliek élete megváltozott, vállalkozási kedve megnőtt, a környék fejlődik és a gyönyörű vidék, a hazai és külföldi turisták sokaságát vonzza. 2008 októberében Sólyom László köztársasági elnök, aki maga is ellátogatott az őrházhoz, később ezüst emlékéremmel tüntette ki a Budakeszi Kultúra Alapítványt. Az őrház múltjáról, a felújítás történetéről, az átadási ünnepség legfontosabb eseményeiről és a felújítók vallomásairól több órányi amatőr felvétel és több mint ezer fotó felhasználásával az Alapítvány ötven perces dokumentumfilmet készített *Őrház az ezeréves határon* címmel.

2010-ben már két zarándokvonat érkezett a Gyimesekbe: a koronás címeres 017-es Nohab vontatta Székely gyors mellett, a gr. Széchenyi István halálának 150. évfordulójára elkészített, a legnagyobb magyar arcképével és alkotásaival díszített Széchenyi-mozdony húzta Csíksomlyó expresszt. 2011-ben pedig a Liszt Ferenc mozdony vitte a zarándokokat Gyimesbükkre.

Széchenyi Istvánnak volt egy nagyszerű és tanulságos városfejlesztési elve. Vallotta, hogy ha egy területre egy domináns objektum kerül, akkor az nagyban meghatározza a következő épületek arculatát, stílusát, gondoljunk a Magyar Tudományos Akadémia palotájára és Lánchídra. Ez az alapítvány is így tapasztalta. A szépen felújított őrház szinte rámutatott a környezetében lévő kápolna és a Rákóczi vár siralmas állapotára.

2009 tavaszán az alapítvány – adományozóinak köszönhetően - elősegítette a Kontumáci (vesztegzári) kápolna felújítását, az áram- és telefonellátását egy web-kamera működtetése érdekében. Bőjte Csaba atya mondta az ünnepi szentmisét. Az alapítvány közel másfélmillió forinttal járult hozzá a kápolna felújításához és 2009 Pünkösdjére a Rákóczi vár állagmegóvását is megoldotta.

Az őrház átadására az alapítvány megjelentette Sebő Ödön: *A halálraitélt zászlóalj* című könyvét, mely a Gyimesi-szorosban 1944. augusztus 28. és szeptember 20. között lezajlott hősi védekezés harcainak állít emléket. A 32. határvadász zászlóaljhoz tartozó harccsoport a gyimesbükki helyőrség parancsnoka, Sebő Ödön vezetése alatt az orosz frontot három hétig feltartóztatva védte az ősi határt.

A Gyimesek Széphavas csúcsán feltárt és újjáépülő középkori kőkápolna helyreállításában is közreműködnek.

2010-ben a gyimesbükki magyarsággal összefogásban, az adományozók és a Hadtörténeti Intézet támogatásával magyar katonai emlékművet alakítottak ki a Gyimesek legrégebbi katolikus temploma melletti romokon. Az emlékhelyen több mint ötszáz elesett, eltűnt katona neve szerepel. A szovjet és román elesetteknek a szorosban már állítottak emléket a vasúti őrházzal szemben, a Tatros túloldalán, de a magyar áldozatokra méltó hely hiányában nem emlékezhetünk. Az emlékhely kialakítását a Budakeszi Kultúra Alapítvány adományokból 1,8 millió forinttal támogatta.

Az alapítvány csapata a helybeliek emlékezetében és a levéltári térképeken fellelt katonai sírok közül első lépésként húszat, kereszttel jelölt meg. Ezen sírok adatait, GPS-koordinátáit Bánkuti Ákos rendszerezte, s a Budakeszi Kultúra Alapítvány térképen is megjelentette *Katonasírok Gyimesbükkön és környékén* címmel.

2010 novemberében leégett az egy évvel korábban felújított gyimesbükki Dani Gergely Magyar Tannyelvű Általános Iskola és Óvoda. Helyreállítását az adományozóknak köszönhetően közel négymillió forinttal támogatta az Alapítvány. A támogatást az iskola külső festésére, irodabútorok, könyvszekrények, négy új számítógép és könyvnyilvántartási program beszerzésére fordították. A nagy összegű adománynak köszönhetően az iskola tornaterem kialakításába is belekezdhetett.

A Magyar Honvédelem Napja alkalmából Bánkuti Ákos, a kuratórium tagja és hadtörténeti „szakértője”, valamint Herein Gyula kurátor első osztályú MAGYAR HADISÍR-GONDOZÁSÉRT kitüntető címet kapott.

A gyimesbükki római katolikus plébánia mögötti hegyoldalon 2012 Pünkösdjére elkészült Csángó keresztút. A kálvária 8. stációját a Budakeszi Kultúra Alapítvány, 11. állomását a budakeszi Herein Gyula és családja, a 13. stációt Telki, mint testvértelepülés közössége támogatta. A gyimesi keresztút egyes stációihoz napi ima és feladat is tartozik.

A Budakeszi Kultúra Alapítványé, hogy „vezető és vezetett közös értékre, kultúrára, javak felismerésére találjon”.

Herein Gyula családjaé: „új életet építeni a romokra, magot vetni, fát ültetni, sebeket gyógyítani”.

Telkié pedig *„a természeti rendre vigyázni, a lelkiismereti szabadságot biztosítani, a totalitárius gondolkodást és magatartást gyógyítani”.*

Az alapítvány a gyimesbükki pünkösdszárnapra szervezésének azóta is főkoordinátora. 2012-ben már három zarándokvonat érkezett Gyimesbükkre: a Székely gyorsot kísérő Csíksomlyó expresszt az Aranycsapat-mozdony húzta, mellyel a gyimesbükki őrházhoz érkezett a *Buzánszky Jenő*, az „aranycsapat” legendás labdarúgója is. Gyimesbükkre látogatott a czestochowai Mária-szobor másolatát a csíksomlyói búcsúra ajándékba szállító Boldogasszony zarándokvonat is.

Az alapítvány a közelmúltban a szlovéniai magyar nagykövetség magyarországi partnereként adománygyűjtésbe kezdett Rostás Pál huszár szobrának felújítására a szlovéniai Budanjében. Az 1813. október 3-i franciák elleni magyar hőstettnek, melynek során hatvan francia gyalogos és hét lovas ellen Rostás Pál, az 5. Radetzky-huszárezred közhuszára egymaga negyedórán át kitartott, mialatt harminc lövés érte. A magyarországi adománygyűjtésre a Honvédelmi Minisztérium az alapítványt javasolta. A szobor átadása 2013 őszen várható.

Az alapítvány szűkebb pátriájában, Budakeszin is aktívan cselekszik.

A Budakeszi Széchenyi Baráti Kör által állított Széchenyi szobor megvalósulását 2009-ben és 2010-ben összesen 999.000 Ft adománygyűjtéssel és adománnyal is támogatta.

Nem csak a helyi, de a magyar történetírás szempontjából is tanulságos, s mindmáig kevésbé megismert esemény az, ami 1956. október 26.-án Budakeszin történt. Eddig nyomtatásban még nem közölt anyag *A Sziklai-ügy. Budakeszi 1956* címmel látott napvilágot. Tizenhét embert ítélték el, közülük tizenhat budakeszi lakost, hat halálos ítéletet hoztak, és kettőt végre is hajtottak. A dokumentumok alapján megbizonyosodhatunk arról, hogy Sziklai Sándor ölte meg brutálisan apósát, Kiss Lajost, majd miután rálőtt Máriy Lászlóra, aki néhány hét múlva belehalt sérüléseibe, önmagával is végzett. Sziklai és Kiss halálának hivatalos, a diktatúra által költött története, mely a perek alapját is képezte, a kádári „hőstörténetek” egyik legvégletesebb, s talán leggátlástalanabb példája.

Az Első világháborús emlékmű felújításában a szervező Budakeszi Szépítő Egyesület munkáját az alapítvány négyszázezer forint támogatással és az ünnepség megszervezésével segítette. A szobor avatására 2011. november 2-án katonai tiszteletadás mellett került sor. A rendezvényen részt vett Schmittné Makray Katalin, a köztársasági elnök felesége, a magyar hadisír-gondozás fővédnöke, dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter, magas rangú tisztek, a külképviseletek vezetői és Bíró László tábori püspök is.

2010-ben megújult a 125 éves Ecce homo-kőszobor, más néven Ülő Krisztus. A kizárólag közadakozásból állított szobor újbóli felszentelésére virágvasárnap került sor a Budakeszi Szépítő Egyesület és a Budakeszi Kultúra Alapítvány támogatásával.

Az elmúlt évben az alapítvány sok energiát fektetett abba, hogy elérje az 1938-ban, a XXXIV. Eucharisztikus Világkongresszus és Szent István halálának 900. évfordulója alkalmából a Szent Jobbot két éves országlátásra szállító ún. aranykocsinak az újjáépítését.

A két ünnep közös csúcspontja a Szent Jobb országglátása volt, amely összekapcsolta a központi és a regionális ünnepeket és a felekezetek fölé emelkedve a nemzeti egységre való törekvés jelképe lett.

Hosszú távú céljuknak tekintik, hogy az elkövetkező években a mindvégig a MÁV tulajdonában lévő és a felújítás után is a MÁV tulajdonában maradó kocsi eredeti minőségben – a mai közlekedési szabályoknak megfelelő kiegészítő funkciókkal – készüljön el a magyar civil társadalom bevonásával.

A Budakeszi Kultúra Alapítvány tagjai: Hidas Mátyás elnök, Bánkuti Ákos, Herein Gyula, Herein István, Koós-hutás Katalin, Menzingerne dr. Bokor Andrea, Pataki Péterné, Bechtold Gábor, Nádas Anna és dr. Szász Károly.

Az alapítványnak alkalmazottja nincsen, irodát nem tart fenn, kuratóriumának tagjai munkájukat főállásuk mellett, saját költségükön, szabadidejükben, alapítványi támogatásként, közösségi szolgálatként végzik.

„Egynek minden nehéz, többnek semmi sem lehetetlen.”- vallja a legnagyobb magyar.

A Budakeszi Kultúra Alapítvány fényes példája, sokakat ösztönző modellje a civil összefogás nagy erejének, a globális gondolkodásnak és a helyben cselekvésnek.

Gratulálunk az Alapítványnak! Áldást, erőt, és baráti egyetértést kívánunk közösségi munkájukhoz, valamint az ember- és hazaszeretet leleményességét jövőbeli terveik megvalósításához. A magyar társadalomnak pedig sok ilyen elkötelezett civil szerveződést!

** Elhangzott gróf Széchenyi István 221-dik születésnapjára Emlékkülésén 2012. szeptember 21-én a Magyar Tudományos Akadémia felolvasótermében.*